

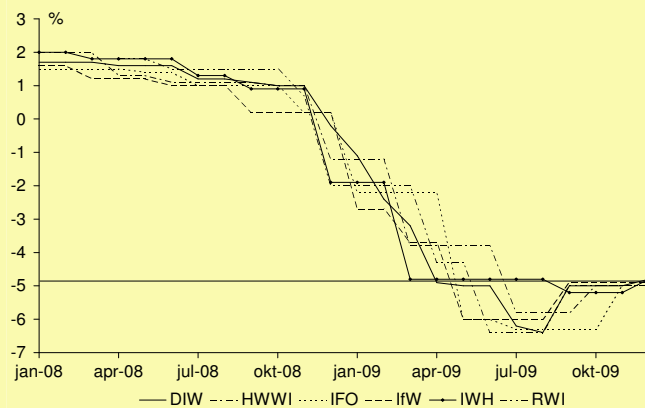
Deden de Duitse instituten het beter?

De institutionele positie van het CPB, formeel deel uitmakend van het ministerie van Economische Zaken en toch volledig onafhankelijk, is bijzonder. Als enige van de hiervoor vergeleken ramingsinstanties heeft het CPB toegang tot vertrouwelijke beleidsnotities en -plannen. Om die reden wordt het Planbureau regelmatig als monopolist afgeschilderd, ondanks het feit dat er vele instanties zijn die ramingen voor de Nederlandse economie afgeven. De door het CPB gemaakte voorspelfouten leiden af en toe tot de suggestie dat de trefzekerheid zou kunnen verbeteren als het CPB niet langer monopolist zou zijn. Er wordt dan wel gewezen op de situatie in Duitsland, waar minstens vijf gerenommeerde onderzoeksinstanties regelmatig ramingen maken voor de Duitse economie.^a

In Duitsland worden de macro-economische ramingen die ten grondslag liggen aan de rijksbegroting opgesteld door het Duitse ministerie van Financiën. De bbp-ramingen van het *Bundesministerium der Finanzen* overschatten gemiddeld genomen echter de feitelijke groei en worden niet als onafhankelijk beschouwd.^b Die onafhankelijkheid is wel aanwezig bij de *Sachverständigenrat Zur Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung*, maar het desbetreffende jaarlijkse rapport is vooral kwalitatief van aard. Daarnaast zijn er in Duitsland vele onderzoeksinstituten die eigen ramingen maken, maar deze instituten zijn niet altijd onafhankelijk. Een aantal zijn gelieerd aan een bepaalde politieke partij of economische stroming.

Onderstaande figuur toont de ramingen voor de economische groei in Duitsland in 2009 die de zes bekendste Duitse onderzoeksinstanties sinds begin 2008 hebben afgegeven. Het gaat hierbij om DIW (Berlijn), HWWI (Hamburg), IFO (München), IfW (Kiel), IWH (Halle) en RWI (Essen). De overeenkomst met het verloop van de ramingen voor de Nederlandse bbp-groei in 2009 is bijzonder groot. Vanaf het faillissement van Lehman Brothers in september 2008 worden de ramingen tot de zomer van 2009 voortdurend neerwaarts aangepast, om daarna min of meer te stabiliseren.

Ramingen van bbp-groei in Duitsland in 2009, naar publicatiedatum

In opdracht van het *Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie* stelt een consortium, waaronder IFO, IfW, IWH en RWI, tweemaal per jaar een zogenoemde *Gemeinschaftsdiagnose* op.^c Deze gemeenschappelijke prognose van de bbp-groei in Duitsland in 2009 bedroeg respectievelijk 1,4% (april 2008), 0,2% (oktober 2008), -6,0% (april 2009) en -5,0% (oktober 2009). Volgens de meest recente cijfers kromp de Duitse economie vorig jaar met 5,0%. Dat zou betekenen dat de gemiddelde absolute voorspelfout van de ramingen uit 2008 5,8%-punt bedraagt. De gemiddelde absolute voorspelfout van CPB-ramingen uit 2008 voor de Nederlandse bbp-groei in 2009 was 4,8%-punt. Zo beschouwd heeft de andere institutionele setting in Duitsland, met een veelheid aan instituten, niet geholpen om tot kleinere voorspelfouten te komen.

^a Zie bijvoorbeeld de inbreng van Schouw tijdens de Algemene Financiële Beschouwingen naar aanleiding van de Miljoenennota 2010 in de Eerste Kamer op 3 november 2009.

^b De Duitse situatie is overigens niet uniek. In bijvoorbeeld Frankrijk en Italië doet zich dezelfde situatie voor. Zie L. Jonung en M. Larch, *Improving fiscal policy in the EU: the case for independent forecasts*, European Commission, Economic Paper 210, 2004.

^c Zie www.cesifo-group.de.